

### **‘De zachte krachten zullen zeker winnen’**

‘Zien wat is’, je toevertrouwen aan het licht, dat lukte niet zo best toen, op die eerste Paasmorgen. ‘Ze geloofden het niet’, ‘kletspraat, zeiden ze’: de vreugde van Pasen heeft tijd nodig gehad om bezit te nemen van de leerlingen. Ook in het meest ontroerende Paasverhaal, dat over Maria van Magdala, duurt het even voor zij ziet wat is: die tuinman daar, vóór haar, die haar bij haar naam noemt, is haar geliefde Rabbouni! Voor ze dat begrijpt, heeft ze, zo zegt de tekst nadrukkelijk, een andere kant op moeten kijken en zich daarna zelfs helemaal moeten omdraaien. Als we in het licht, de vreugde van deze ochtend willen delen, moeten we ons omkeren, anders gaan kijken, het liefst met de ogen van het kind in ons. Het is niet de vreugde die ons werd aangezegd in de kerstnacht. Vreugde ervaren bij het zien van een pasgeborene is gemakkelijk. Maar hoe kunnen mensen zich blij en gelukkig voelen met goede vrijdag achter zich, met alle ellende van de wereld in hun hoofd, alle krantenberichten van gisteren, vandaag en morgen? Dat kan niet zonder een geweldige ommekeer. En de vraag van vanochtend is: welke ommekeer?

Niet die uit het verleden, denk ik, geen geloof in een wonder dat alle verstand te boven gaat. Wat wij hier vanochtend met de poëzie van de evangelieverhalen vieren is niet het natuurwonder van een mens die levend uit zijn graf opstaat. Wat we vieren is een Godswonder: het wonder van Gods Geest die in mensen doorbreekt. Mensen die bij het zien van Jezus’ leven en dood, zijn geloof, zijn volharding, gaan beseffen: ‘Zo zouden ook wij moeten geloven’, ‘zo zouden ook wij moeten leven’, en daarna: ‘zo kunnen we ook leven’. en die dat dan ook gaan doen. Samen. Hem achterna. Zoiets.. Als de evangelies, die dertig tot zestig jaar na Jezus’ dood geschreven zijn, ons iets vertellen over wat er in de kring rondom hem destijds gebeurde, is het die ommekeer, die nieuwe keuze. Jezus’ dood is verschrikkelijk geweest, maar de dood heeft geen macht gekregen over wat hem bezielde. De geest die hij op het kruis heeft teruggegeven aan God - hij noemde hem Vader - is ook hen gaan bezielen, is opgestaan in hen. Die geest, zo voelen, zo weten ze voortaan, zou eigenlijk het gehele aardrijk moeten vervullen.

Wie leest hoe de apostelen zich tijdens Jezus’ leven gedragen hebben kan inderdaad alleen over een Godswonder spreken. De evangelies houden niet op - tot in de Paasverhalen toe - te benadrukken, bijna schuldbeust, hoeveel onbegrip, ongeloof, ontrouw zelfs er heerste in Jezus’ directe omgeving. Dat onbegrip werpt een veel grotere schaduw over de evangelies dan de dreiging van een naderende dood. Jezus staat alleen, loopt te ver voor hen uit. Tot na Golgotha blijven ze dromen van een Messias als politieke krachtpatser: ‘Wij hadden zo gehoopt dat hij het was die Israël zou bevrijden’. Ze begrijpen Jezus’ manier van geloven, van denken en doen niet. De enigen die dicht bij dat geloof komen, behalve zijn moeder, en wellicht Johannes - de leerling die hij meer bijzonder liefhad - zijn anonieme mensen, blinden, lammen, doven, over wie de evangelisten dan ook wonderverhalen vertellen. Maar Jezus’ directe omgeving zijn een stelletje aarzelaars, soms zelfs lafaards. Wanneer het er op aankomt, gaat alles mis. Judas verraadt hem, Petrus - en dat is eigenlijk veel erger - verloochent hem, en wanneer Jezus zijn vrienden het meest nodig heeft liggen ze in de hof van Olijven te slapen. Onder het kruis, zo wordt ons verteld, staan alleen Maria en Johannes. De anderen zijn op de vlucht geslagen. Voor hij sterft laat de evangelist Jezus uitroepen: ‘Vader, vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen’.

En dan gebeurt het dus, het Godswonder, wordt het Pasen, gaan ze open, komt niet hij maar komen zij uit het graf, zien ze ‘wat is’. Ze zien, ze gaan verkondigen dat ze met een nieuwe Mozes, een nieuwe David, met de Messias uit de profetieën zijn opgetrokken, dat Jezus de rechtvaardige is geweest over wie gezongen wordt in de psalmen. Een rechtvaardige nu - zo gaat dat onder mensen - wordt bijna altijd pas na zijn dood helemaal herkend. Pas na zijn dood is zijn licht, zijn geest in hen doorgebroken, opgestaan. Een Godswonder, Pasen: kiezen, samen - want dat moet je samen doen - voor de geestkracht waaruit Jezus geleefd heeft: voor vertrouwen en overgave aan het leven, aan de Levende, aan de ‘Ik zal er zijn’ van de Sinaï; kiezen voor aandacht, nabijheid, menslievendheid, vergevingsgezindheid, voor liefde die van dat alles de samenvatting is. Kiezen voor wat in onze dagen ‘de zachte krachten’ genoemd wordt: ‘gelukkig de zachtmoedigen’, ‘gelukkig de barmhartigen’, ‘gelukkig die hongeren en dorsten naar gerechtigheid’ en - omdat je dan al snel een gevaar wordt voor mensen die de baas spelen - ‘gelukkig die vervolgd worden vanwege de gerechtigheid’. Paasgeloof is geloof in de overwinning van die zachte krachten op alles wat in de menselijke natuur hard is: op de zucht naar macht en overheersing, op egoïsme en hebzucht, op geweld en oorlog. ‘Ben niet angstig’, klinkt steeds weer in de evangelies. Daar begint de doorbraak mee: ‘Ben niet angstig!’, ‘De zachte krachten zullen zeker winnen’. Dat zijn woorden van de dichteres Henriëtte Roland Holst die op hun wijze de blijde boodschap van deze Paasochtend vertolken: ‘De zachte krachten zullen zeker winnen’. En wij kunnen, wij zullen voortaan die krachten zijn!

Die keuze maakt van mensen geen softie’s, geen vage idealisten die niet willen weten van harde krachten in het bestaan, en van de chaos, het geweld, lijden en dood waarmee ze veelal gepaard gaan. Ook Jezus wist daar van. Hij wilde die harde krachten in de natuur, waar de sterkste immers in de regel overwint, infiltreren, doordesemen, bezielen met zachtheid, met gerechtigheid, met redelijkheid en liefde. In de evangelies is religie niet de vergeestelijking van de mens. Religie geeft ons een ander soort binnenkant die onze scheppingsdrang - erotiek,

politiek, kunst - laat voeden door aandacht, zorg, liefde. Natuurlijk houden macht, bezit, vrees een plaats in ieder mensenbestaan., maar waar het om gaat is die te hanteren in de geest van : 'Gelukkig de zachtmoedigen, gelukkig die zuiver van harte zijn', die het kind in zichzelf niet verloochenen. 'De zachte krachten zullen zeker winnen [...] naar volmaakte liefde stijgt alles mee'. Wil er ooit vrede komen, in Syrië, in Israël en Palestina, kan dat alleen als zachte krachten daar doordringen en de leiding krijgen. Wil ik vrede kennen in mijn werk, mijn gezin, mijn relatie, mijn eigen hart, is dat alleen mogelijk wanneer de zachte kracht en niet mijn ego voorop staan : vertrouwen in de ander die is als ikzelf. Iedere authentieke religie in deze wereld roept op tot die aandacht, die zorg voor elkaar onder mensen. Als christenen van 2012 delen we dat licht, die geest van de Levende, met alle mensen van goede wil, in vele godsdiensten.

De Paasverhalen lijken er overigens op te duiden dat dit alles beter begrepen kan worden door vrouwen dan door mannen. Vrouwen zijn telkens weer de eersten bij het graf, de eersten die begrijpen. Is dat omdat vrouwen dichter bij het leven staan, het leven in haar lichaam vorm geven, het baren? Of waren er andere redenen dit zo te vertellen? Ik weet het niet. Wat ik wel weet is dat zachtheid niet het voorrecht van vrouwen is en dat mannen en vrouwen samen de hardheid van dit leven moeten bestrijden. De evangeliën geven ons daartoe richtlijn na richtlijn en wij die 2000 jaar na Mattheus en Marcus leven mogen die wijsheid een plaats geven in onze eigen ervaring, onze eigen taal. Ik doe daartoe tot slot een paar pogingen:

Gelukkig zij die schoonheid zoeken, dat is : de glans van wat waar is en goed en één maakt. Wie van ons vindt geen inspiratie, kracht in schoonheid? Zie de leliën op het veld, zie de sterrenhemel, vanavond en zelfs nu al, boven ons hoofd. Hoor de muziek die steeds opnieuw klinkt, hier en overal, ga naar het strand, de Floriade of naar een museum, kleeid je op je paasbest, ontmoet de schoonheid van lichamen, van mensenogen, en je zult weten dat al die zachtheid sterker is dan de hardheid, het egoïsme en de ellende waarmee de zogeheten werkelijkheid ons tracht klein te houden. 'Een dag zonder dans is een gemiste dag', zegt de filosoof. De geest is op zijn of haar best wanneer ze danst, schildert, dicht, zingt, en dat alles bewondert. Gelukkig wie schoonheid zoeken en maken!

En ook : gelukkig zij die tederheid en erotiek zoeken en schenken! De geest bestaat immers als lichaam. Het is een zegening dat onze lichamen die de harde strijd voor het bestaan en tegen de dood moeten voeren ook zacht kunnen zijn, teder. Op het Joodse paasfeest - dat was gisteren - wordt in de synagoge Het Hooglied gelezen : Pasen als feest van de erotiek, van voorgevoel van liefde. Onze eigen mystieke traditie doet iets dergelijks. Gods geest wordt daar uiteindelijk gevierd als omarming, eenwording. 'Make love not war', riepen wij vroeger in de straten. Geestelijk leven is niet waarachtig geestelijk als we daaraan geen vorm kunnen geven in nabijheid, aanraking, tederheid. Hoe jong of oud we ook zijn, we kunnen in ons huwelijk, onze relaties en vriendschappen steeds opnieuw plaats geven aan het Godsgeschenk bij uitnemendheid dat de erotiek is. We vieren niet alleen het zalig Pasen van de schoonheid maar ook het gelukkig Pasen van de tederheid.

Een derde zachte kracht die op deze Paasochtend thuishoort is de vrolijkheid. Vrolijkheid als wijsheid, manifestatie van de geest. Gelukkig de vrolijken! Zij nemen afstand, lachen om de hardheid van het bestaan, tonen dat zachtheid de sterkste kan worden. Er wordt in de Bijbel jammer genoeg niet veel gelachen. Ik zou Jezus graag wat meer hebben zien lachen. Gelukkig is er Psalm 2 waarin God zelf lacht om al die schreeuwelijken die denken dat zij met hun hebzucht en hun geweld de wereld kunnen regeren. De Eeuwige wijst daar op zijn mens, zijn gerechte, op ons als we willen die met onze zachte krachten het gaan winnen. Ik heb me laten vertellen dat er vroeger op veel plaatsen in de Christenheid van de predikant op Paasmorgen verwacht werd dat hij de gemeente na Goede Vrijdag zou opvrolijken en doen lachen. Er is immers ook de schoonheid, en de tederheid, en gerechtigheid in zoveel harten! De predikant als nar, als cabaretier, muzenzoon. Leven en dood begrijpen zullen we nooit helemaal. Maar we kunnen wel mooi zijn, en teder, en lachen! Een vrolijk Paasfeest. In dit land van de Mattheuspassie bezitten mijn collega's en ikzelf helaas niet het talent van de nar, maar misschien kunnen we volgend jaar op deze ochtend iemand als Youp van het Hek hier uitnodigen. Wie weet waartoe dat zou leiden.

Hoe dan ook, vandaag vieren we het leven. We doen dat vanuit het geloof dat in het Koninkrijk van God, en in de koninkrijkjes die wij als kinderen van die God proberen te maken van ons innerlijk leven, de zachte krachten zullen winnen : krachten van opstanding,, toekomst, nieuw leven. Wij kunnen, wij zullen de dragers van die krachten zijn !

Moge niemand van ons op deze Paasochtend naar huis gaan zonder iets van die levenskracht, die levenslust, die levensvreugde, in zich mee te dragen.

In die hoop zeg ik : Amen! En vandaag natuurlijk ook : Alleluia!

Henk Hillenaar